

ÅRSRAPPORT 2016

STIFTELSEN ARKIVET

ET ÅR MED ÅPNINGER FOR
HISTORIE OG UTVIKLING

Stiftelsen Arkivet

SENTER FOR HISTORIEFORMIDLING OG FREDSBYGGING

STØRRE ROM FOR MENNESKEVERD

En europeisk stemme for demokrati, menneskerettigheter og fred.

Stiftelsen Arkivet er et nasjonalt forsknings- og formidlingssenter. Med utgangspunkt i 2. verdenskrig utvikler, formidler og anvender vi kunnskap som skaper større rom for menneskeverd.

HISTORIEBEVISSTE

Vi vil lære av historien og gi tolkningsrammer, forståelse og engasjement for å skape større rom for menneskeverd i dag.

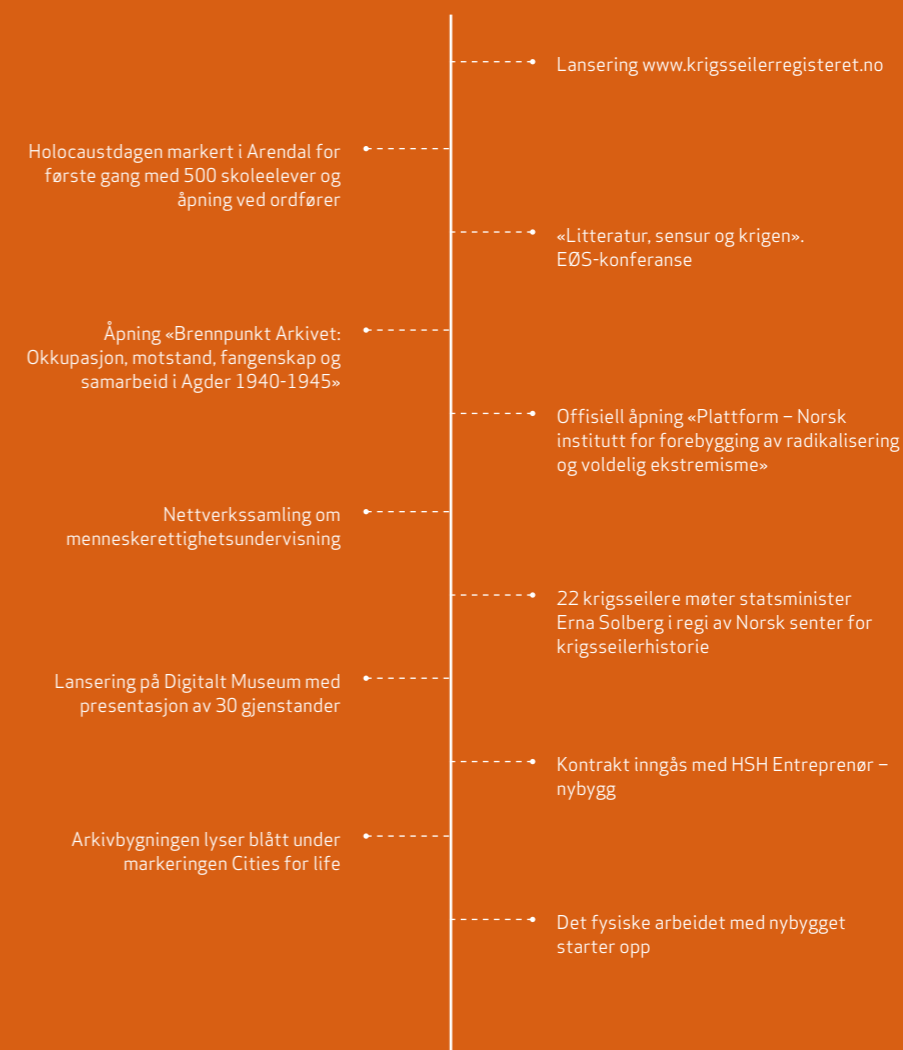
EKTE

Arkivet er et autentisk åsted og et minnested for de som satt i Gestapos fangenskap i dette huset under andre verdenskrig. I dag er Arkivet et forsknings-, dokumentasjons- og formidlingssenter som legger vekt på å være tydelige og utfordrende.

ENGASJERTE

Vi vil at alle som kommer i kontakt med oss, skal forstå viktigheten av å fremme demokratiske grunnverdier og menneskerettigheter.

HØYDEPUNKTER 2016

STIFTELSEN ARKIVET 2016 - ET ÅR MED ÅPNINGER FOR HISTORIE OG UTVIKLING

Rådet vedtok i sitt møte 8. mai enstemmig en innholdsmessig justering av stiftelsens formål. «Konfliktløsning» ble erstattet med at stiftelsen skal «*vere eit utdanningsenter for framtidsetta fredsarbeid, basert på demokrati, fridom og menneskeverd*». Med denne endringen har tre begrep som har ligget til grunn for Stiftelsens arbeid helt fra begynnelsen, også funnet sin naturlige plass i formålsparagrafen. «Demokrati, frihet og menneskeverd» utfordrer og legger føringer for virksomheten ved Stiftelsen Arkivet. 2016 bærer preg av nye tiltak som etablerer seg samtidig som den tradisjonelle virksomheten er i stadig utvikling. Alt dette tror vi bidrar til at formålet realiseres i en verden hvor fokus på et demokrati forankret i frihet og menneskeverd er like viktig som tidligere.

Et år i utviklingens tegn begynte med at den permanente utstillingen i Gestapokjelleren ble stengt fordi en lenge planlagt omarbeiding og oppgradering skulle gjennomføres. 9. april ble den nye, permanente utstillingen «Brennpunkt Arkivet» offisielt åpnet av fylkesmann Stein A. Ytterdahl. Særlig den tidligere motstandssalen som nå heter «Handlingsrommet», har fått en ny utforming tilpasset ønsket bruk i undervisningen og vår historieforståelse.

Men januar var også en måned for åpning. 19. januar ble www.krigsseilerregisteret.no lansert i lokalene til Oslo Sjømannsforening. Tre krigsseilere foretok den offisielle åpningen av registeret som i 2016 økte fra 6 000 til 14 300 sjøfolk registrert med egen profil og hjemmeside. Denne innsatsen har vært mulig gjennom kombinasjonen av driftsmidler tildelt over statsbudsjettet, stor frivillig innsats fra landets sjømannsforeninger og private bidrag gjennom en øremerket innsamlingsaksjon.

Slagordet «Større rom for menneskeverd» ble opprinnelig laget til bruk i arbeidet med utvidelse av bygningsmassen. Og nå virkeliggjøres slagordet rent fysisk. Etter at finansieringen falt på plass i 2015, ble våren 2016 brukt til å bygge om eksisterende bygning. I dette arbeidet har frivillige medarbeidere gjort en betydelig innsats.

27. desember ble de første fysiske arbeider med nybygget igangsatt. Nybygget, som vil knytte sammen Arkivbygget og nabobygget Vesterveien 6 til et samlet senter, skal overleveres fra entreprenør 1. desember 2017. Med dette vil Stiftelsen Arkivet sammen med Vest-Agder Røde Kors, Kristiansand Røde Kors, FN-sambandet Sør, Amnesty International og C.I.S.V. hver for seg og i fellesskap gis helt nye muligheter til å utvikle virksomheten.

Radikalisering og voldelig ekstremisme springer ut av ideologisk tenkning som undergraver menneskeverdet. Derfor er dette et område hvor Stiftelsen Arkivet engasjerer seg gjennom et tverrfaglig samarbeid med KS Agder, 30 Agder kommuner og Agder politidistrikt. 9. juni ble Plattform offisielt åpnet av statssekretær Ove Vanebo. Det tverrfaglige arbeidet og samarbeidet med kommunene i Agder og ulike offentlige og frivillige aktører har vist seg å være svært nyttig og en god, nyskapende modell.

Arbeidet ved Norsk senter for krigsseilerhistorie er i løpet av 2016 godt etablert. Basert på bevilgningen over statsbudsjettet er personale rekruttert og arbeidet med dokumentasjon, forskning og formidling er godt i gang, ikke minst gjennom Krigsseilerregisteret. Stiftelsen Arkivet sikrer gjennom dette senteret at krigsseilerhistorien får en nasjonal institusjonell forankring. Et høydepunkt i arbeidet var statsminister Erna Solberg sitt møte i vår regi med 22 krigsseilere på Norsk Maritimt Museum 27. oktober.

Stiftelsen Arkivet og Stiftelsen Internasjonalt Hus har høsten 2015 og vinteren 2016 hatt en god og konstruktiv dialog om tettere og mer strategisk samarbeid. I denne tiden har vi også samarbeidet om flere seminar og nettverksmøter. Prosessen har ført fram til konklusjonen om at stiftelsene bør fusjonere ved at stiftelsen Internasjonalt Hus overdrar sin virksomhet til Stiftelsen Arkivet fra 1. januar 2017. I praksis overdras stiftelsens gjenværende kapital og arbeidsgiveransvaret for en ansatt med prosjektkontor i Snekkersten like nord for København. Fusjonen vil styrke arbeidet tilknyttet frihet, mangfold, demokrati og menneskeverd.

Ombyggingen av eksisterende lokaler har gitt rom for å inkludere personer på arbeidstrening i arbeidsmiljøet, til felles nytte og glede.

Også i 2016 har frivillige medarbeidere bidradd vesentlig som omvisere i helgene og ved skolebesøk i ukedagene. Det står stor respekt av den innsatsen alle disse medarbeiderne yter.

Besøkstallet i 2016 viser en gledelig økning fra 2015 til tross for stengt utstilling i tre måneder. Nedgang i cruiseskipsanløp medførte noe mindre besøk om sommeren, men både «Turist i egen by» og flere pensjonistforeninger gjør at totalt besøkstall stiger i forhold til de foregående år. Holocaustdagen i Arendal som nytt tiltak bidrar til økningen i «Annen undervisning».

Besøkstall	2013	2014	2015	2016
Omvisning m/undervisning	3 380	3 950	4 176	3 745
Annen undervisning	2 739	1 979	2 905	3 522
SUM	6 119	5 929	7 081	7 267
Søndagsomvisninger	271	345	378	485
Andre besøk, særlig sommer	1 974	2 440	1 364	2 432
Seminarer, konferanser etc	1 440	1 786	1 223	4 810
Totalt	9 804	10 500	10 046	14 994

Styret har i 2016 hatt 6 møter og behandlet 42 saker. Styret vedtok mot en stemme å foreslå for rådsrådet at det formelle navnet for Stiftelsen Arkivet skulle endres til «Frihetens Hus – Arkivet». Rådsrådet avviste ikke muligheten for å justere navnet så lenge «Arkivet» er med, men sendte saken tilbake til styret. Situasjonsrapporten fra staben gis mye positiv oppmerksomhet i styremøtene. Strategiplanen har vært gjennom en videreutvikling og er tilgjengelig på hjemmesiden: <http://stiftelsen-arkivet.no/strategisk-plan-2017-2020>

2016 bekrefter Stiftelsen Arkivet som en godt etablert og vital institusjon. Det skyldes ikke minst dyktige medarbeidere sammen med engasjerte frivillige i venneforening, styre og råd som, alle forskjeller til tross, deler et grunnsyn om alle menneskers ukrenkelige verdi. Når lokale, regionale og sentrale myndigheter i tillegg vet å verdsette arbeidet, gir det grunnlag for optimisme.

Audun Myhre
direktør

BRENNPUNKT ARKIVET

9. april 2016 ble «Brennpunkt Arkivet», den nye permanente utstillingen ved Stiftelsen Arkivet, åpnet av fylkesmann Stein A. Ytterdahl. Arbeidet med utstillingen tok til i 2011 da Stiftelsen Arkivets styre vedtok at det skulle utarbeides en ny permanent utstilling. «Brennpunkt Arkivet» erstatter den faste utstillingen som har stått siden åpningen av Stiftelsen Arkivet i 2001.

I «Brennpunkt Arkivet» ønsker vi å styrke utstillingens samtids-perspektiv. Med utgangspunkt i Arkivets historie som Gestapo-hovedkvarter i 1942-45 gir utstillingen større forståelse for hvordan enkeltmenneskers handlingsvalg påvirker samfunnsutviklingen i en bestemt retning. I den tidligere «Motstandssalen», som har fått navnet «Handlingsrommet», utvides perspektivet til også å gjelde andre måter å forholde seg til okkupanten på.

Gjennom ulike typer audiovisuelle virkemidler (film, tidslinje, lyd-kulisse, gjenstands-presentasjon) og et dristig grafisk og pedagogisk uttrykk, presenteres individuelle historier, handlingsvalg, ulike typer motstand og okkupantens og NS' forsøk på å nazifisere det norske samfunnet.

Utstillingen er utviklet internt mellom prosjektledere, historikere og pedagogiske ansatte i samarbeid med utstillingsdesignere og et teknisk team.

Bruk og innhold av utstillingen er blitt evaluert av en gruppe bestående av representanter fra omviserne, undervisningsleder og prosjektleder ledet av direktøren. Ulike innspill er blitt behandlet for at utstillingen skal fungere optimalt både for omvisere, men først og fremst for skoleelever og andre besøkende. Utstillingen er åpen for publikum med daglig omvisning.

SELJETREET

Rommet i Arkivbyggets kjeller som tidligere var et auditorium, ble i 2016 omgjort til et rom med et visuelt kunstnerisk uttrykk for ettertanke som del av den nye utstillingen. Et stort hvitmalt seljetre er flyttet inn i rommet. Treets krone har et nett. Besøkende kan skrive sine tanker etter besøket i utstillingen på en papirlapp og kaste denne opp i nettet. På gulvet er det plassert sitteputer, nok til en stor skoleklasse. Rommet ble utviklet i samarbeid med kunstneren Trond Henning Monan. Både pedagoger og elever har respondert godt på intensjonen med rommet, nemlig refleksjon.

Seljetreet fikk fin omtale i NRKs program «Der ingen skulle tru at nokon kunne bu», som blant annet handlet om Trond Henning Monan og arbeidet med Seljetreet.

Fylkesmann i Agder Stein A. Ytterdahl åpner den nye permanente utstillingen «Brennpunkt Arkivet».

HISTORIE OG DOKUMENTASJON

Siden februar 2016 har det blitt arbeidet systematisk med å registrere gjenstandssamlingen vår digitalt. Ved hjelp av registreringsverktøyet Primus er rundt 50 gjenstander registrert. Litt over halvparten av disse ble i november 2016 lansert på nettsiden Digitalt Museum. På denne plattformen publiserer flere norske museer og kulturinstitusjoner opplysninger om sine samlinger. Registreringen i Primus innebærer at alle gjenstander blir kategorisert, fotografert, beskrevet (størrelse, kjennetegn, materiale) og gitt en historikk.

UNDERVISNING

Statistikk over undervisningsaktivitetene, 2016-tall (Utstillingen var stengt pga ombygging i perioden 01.01. – 09.04.2016). 2015-tall i orange. *=prosjekter gjennomført i Den kulturelle skolesekken.

	Barneskole	Ung.skole	Vgs	UiA/ Høgsk.	Lærere	2016	2015
Omvisning m/ undervisning		3 422/3 369	116 / 292	144 / 202	63 / 313	3 745	4 176
Annen underv.					75 / 75	3 522	2 905
Da Arne var barn*	723						
Tilfluktsrommet*		237 / 175					
Handlingsrommet*		255					
Tekst og musikk i krig og konflikt*		163 / 150					
Holocaustdagen		1 600 / 1 060					
Jakten etter jødene på Agder*			1 117 / 557				
Adolfs barn*			60				
8. mai markering			75 / 60				
Lærerkurs for UiA med studenter				45			
SUM	0 / 723	5 677 / 4 754	1 308 / 969	144 / 247	138 / 388	7 267	7 081

OMVISNING OG UNDERVISNING

Fra nyttår til 9. april ble det arbeidet med selve utformingen av utstillingen «Brennpunkt Arkivet» og den pedagogiske bruken for at elevene i større grad enn før skal gå fra å være passive tilhørere til aktive deltakere. I «Handlingsrommet» er undervisningen lagt opp etter tanken om at elevene selv skal kunne lete etter vanlige menneskers valg i en uvanlig tid. Gjennom å «forske» på enkeltmennesker som del av den nasjonale krigshistorien, aktiviseres elevene og evaluerer aktørenes valg.

I ombygningsfasen fikk noen få skoleklasser et alternativt opplegg, men de fleste skolene utsatte sine besøk til etter nyåpningen. Fra 9. april og fram til skolens sommerferie 23. juni var en til tre skoleklasser på besøk alle dager utenom to.

Til sammen fikk 3 745 elever, studenter og lærere fra ungdomsskole, videregående skole, folkehøgskole og universitet/høgskole møte den nye utstillingen i 2016. Totalt elevtall er tilfredsstillende når stengningsperioden tas i betraktning.

DEN KULTURELLE SKOLESEKKEN

Gjennom Den kulturelle skolesekken i Aust- og Vest-Agder var det en økning i antall elever fra 1 665 i 2015 til 1 772 i 2016. I 2016 ble «Jakten etter jødene på Agder» tilbudt som kurs også i Aust-Agder. Et helt nytt kurs kalt «Handlingsrommet» ble tilbudt i Vest-Agder.

I det helt nye kurset «Handlingsrommet» brukes rommet med samme navn fra den nye utstillingen. Biografiene som finnes der pares med biografier fra menneskerettighetsaktivister fra nyere tid. Dette gjøres for at elevene skal reflektere over spørsmålene: Hva er mot? Er mot det samme i dag som i går?

TILFLUKTSROMMET

For ellefte år på rad ble undervisningsopplegget «Tilfluktsrommet» gjennomført i samarbeid med Den kulturelle skolesekken i Vest-Agder. Høsten 2016 deltok 237 elever fra tiende klasse ved Oddemarka og Haumyrheia skoler. Elevene møter i Tilfluktsrommet på Lund der de lever seg inn hvordan det er å leve i frykt under en krig. Deretter lages en bro til elevens egen hverdag ved at kriger i verden i dag brukes som et springbrett for å snakke om hvilke konflikter og «kriger» elevene selv kan oppleve i sin hverdag – det være seg mobbing, familiekonflikter eller personlige «kriger». Siste del av dagen gjennomføres på Arkivet, der elevene utfordres til å skrive noveller om disse temaene.

TEKST OG MUSIKK I KRIG OG KONFLIKT

For tredje gang ble kurset «Tekst og musikk i krig og konflikt» for ungdomsskolen gjennomført i Den kulturelle skolesekken i Vest-Agder. Dette er et låtskriverkurs med utgangspunkt i verdien menneskeverd og demokratisk dannelse. I år har Stiftelsen Arkivet stått som produsent, mens Askil Holm har hatt formidlerrollen. Også dette kurset starter i Tilfluktsrommet hvor elevene får innføring i konflikter i verden i dag og den globale flyktningssituasjonen. Etter bolken i Tilfluktsrommet går ferden til Arkivet hvor låtskriverteori og «snekring» av egne sanger finner sted. 163 elever fra Grim skole og Kristiansand International school har vært med på dette i 2016. Elevene skriver dikt og sanger som i stor grad er tematisert med krig som utgangspunkt. Gjennom dette kurset får de en verktøykasse for å kunne skrive om vanskelige ting i en for mange ny og spennende sjanger.

Elever er engasjert i den nye utstillingen i Handlingsrommet.

JAKTEN ETTER JØDENE PÅ AGDER

«Jakten etter jødene på Agder» ble i 2016 tilbudt videregående skoler i Aust- og Vest-Agder. I løpet av høsten møtte 530 elever fra Aust-Agder og 587 elever fra Vest-Agder historiene om jøder og jødeforfølgelser på Agder under andre verdenskrig og jobbet aktivt med primærkilder. Tilbakemeldingene fra lærere og elevene var meget gode.

HOLOCAUSTDAGEN

27. januar er den internasjonale minnedagen tilegnet ofrene i nazistenes utryddelsesleirer. Dagen er innstiftet av FN, og dette var datoen Sovjetiske soldater frigjorde Auschwitz i 1945. I Kristiansand arrangeres dagen hvert år i samarbeid med Kristiansand kommune, FN-sambandet Sør og Vest-Agder Røde Kors. I 2016 ble en markering for første gang gjennomført også i Arendal i godt samarbeid med Arendal kommune, FN-sambandet Sør og Vest-Agder Røde Kors. Alle skoler i Arendal kommune deltok i et arrangement som videreføres i 2017. For tolvte året på rad ble dagen markert i Kristiansand og for fjerde året på rad brukte vi to dager for å få med alle kommunens skoler. Over 1 600 elever totalt i de to byene ble nådd med et sterkt budskap fra blant annet den tidligere Auschwitz-fangen Edith Notowicz.

Den tidligere Auschwitz-fangen Edith Notowicz i samtale med Gro Kvanvig (Stiftelsen Arkivet) under Holocaustmarkeringen i Arendal.

SEMINARER OG LÆRERKURS

I og med åpningen av ny utstilling var Stiftelsen Arkivet arrangør for den årlige samlingen av formidlere fra de forskjellige freds- og menneskerettighetsentrene, og andre institusjoner som driver med menneskerettighetsundervisning. Den nye utstillingen og hvordan den brukes til å formidle en kompleks krigshistorie på en klar og engasjerende måte fikk mange gode tilbakemeldinger.

Ett resultat av nettverkssamlingen var at en av pedagogene ble spurt om å delta med foredrag på seminar i Portugal i regi av HL-senteret og den portugisiske organisasjonen for jødiske trossamfunn.

Student- og lærergrupper får vanligvis en omvisning i utstillingen med et historisk faglig og pedagogisk metaperspektiv, og deretter en økt om kritisk tenkning, historiebruk og historiedidaktikk. Noen av disse besøkene har kommet i stand etter at en ny strategi rettet mot videregående skoler i Aust- og Vest-Agder ble iverksatt i 2016. Målet er å knytte sterkere bånd til disse skolene og få lærere for denne elevmassen til å oppsøke Arkivet i større grad. Dette har blitt gjort ved å få innpass i seksjonsmøter for historie- og samfunnsfaglærere. Denne strategien er påbegynt og ikke ferdig, men har allerede båret frukter.

FORSKNING

FORSKNING PÅ KULTURPROPAGANDA OG HVERDAGSMOTSTAND

Thomas V.H. Hagens PhD-prosjekt har fulgt planlagt progresjon i 2016. Arbeidstittelen på avhandlingen, som vil bli en monografi, er «Folkefellesskap, forlystelse og forsvar: Kino som politisk og kulturell arena i det okkuperte Norge 1940-45». Alle obligatoriske kurs er gjennomført. Det samme gjelder innsamling av kildemateriale, slik at det kun er arbeidet med å ferdigstille avhandlingen som gjenstår, med innleveringsfrist 1. august 2017. I 2016 har kunnskap fra dette forskningsprosjektet blitt formidlet i ulike kanaler og faglige fora i Norge og utlandet. Spesielt må nevnes deltakelse med presentasjon ved to konferanser, i henholdsvis Los Angeles (University of Southern California, januar 2016) og Tromsø (Norges arktiske universitet/Verdensteatret, august 2016). I november 2016 ble det arrangert et to dagers internasjonalt historieseminar om kinoens betydning i Europa under andre verdenskrig ved Stiftelsen Arkivet. Gjennom å eksponere forskningen lokalt, nasjonalt og internasjonalt har prosjektet blitt vesentlig styrket, samtidig som det har åpnet muligheter for framtidig samarbeid med andre forskningsinstitusjoner i inn- og utland. Kunnskap fra prosjektet har også blitt tilført utviklingen av utstillingen «Brennpunkt Arkivet».

FORSKNING PÅ KRIGSSEILERNES HISTORIE

I 2016 har Bjørn Tore Rosendahl arbeidet videre med sin artikkelbaserte PhD knyttet til krigsseilernes historie, hvor han er en del av PhD-programmet Religion, etikk og samfunn, ved Universitetet i Agder. May-Brith Ohman Nielsen fungerer som veileder, mens Finn Olstad er bi-veileder. I 2016 ble et arkivbesøk i London gjennomført. Videre er de to siste artiklene i avhandlingen ferdigstilt og ventes publisert i løpet av 2017, sammen med avhandlingen som helhet.

I arbeidet med å gi ut en engelsk-språklig fagbok (antologi) om allierte krigsseilere, er de aller fleste tekstene til boka samlet inn. Boken skal bidra til å samle kunnskap fra ulike land og styrke det faglige nettverket som er i ferd med å etableres rundt dette temaet og med Norsk senter for krigsseilerhistorie som en sentral aktør.

NORSK SENTER FOR KRIGSSEILERHISTORIE

Statsbudsjettet for 2016 gav 1,5 mill. kroner til arbeidet med krigsseilernes historie. For å løse denne oppgaven, ble Norsk senter for krigsseilerhistorie opprettet, som en integrert del av Stiftelsen Arkivet. Målsetningen til senteret er å bli ledende i Norge på dokumentasjon, forskning og digital formidling av norsk krigsseilerhistorie. Frivillighet og privat tilleggsfinansiering har i 2016 bidratt til ytterligere aktivitet, utover den statlige grunnfinansieringen.

KRIGSSEILERREGISTERET

Viktigste formidlingskanal er det digitale monumentet Krigsseilerregisteret. Registeret skal dokumentere og hedre alle de ca. 40 000 krigsseilerne og deres historie. Registreringene av krigsseilere skjer i et samarbeid med frivillige i Lillesand sjømannsforening og flere andre sjømannsforeninger i Norge. www.krigsseilerregisteret.no ble lansert i Oslo 19. januar 2016 med stor interesse fra media og allmenheten generelt.

Arkivmateriale på Riksarkivet utgjør hovedgrunnlaget for Krigsseilerregisteret. Helt avgjørende har derfor vært det formelle samarbeidet med Riksarkivet om digitalisering av det såkalte Londonregisteret og Ex gratia-arkivet. I 2015 og 2016 jobbet 12 frivillige fra Oslo sjømannsforening på Riksarkivet med tilrettelegging av disse arkivene for skanning og digitalisering. Resultatet er nå 992 743 skannede arkivdokumenter som gjør informasjon om hvem krigsseilerne var og hvor og når de seilte tilgjengelig.

Frivilligheten er avgjørende for systematisk registrering av alle krigsseilerne. God opplæring er sentralt for å sikre kvaliteten i arbeidet som gjøres. Brukermanualer for de frivilliges arbeid med arkivmateriale og IT-verktøy for registrering av krigsseilere er utarbeidet. Videre er det gitt opplæring til 60-70 frivillige fra sjømannsforeningene i Arendal, Brevik, Kristiansand, Drammen, Farsund, Fredrikstad, Grimstad, Holmestrand, Lillesand, Moss, Oslo, Risør, Tverdalsøen og Tønsberg. I tillegg kommer frivillige fra Kristiansand Orlogsforening og Stiftelsen krigsseilermonumentet på Haugaland, samt flere som ikke tilhører noen organisasjon eller forening.

Fra august 2016 er to historikere ansatt i tidsavgrensede prosjektstillinger på innsamlede midler for å sikre kvalitet og framdrift i registreringen. Ved lanseringen av Krigsseilerregisteret var det registrert 6 000 krigsseilere. Ved utgangen av 2016 var tallet oppe i 14 300. Registrerte skip ved lansering var 2357, mens det per 31.12.2016 var ca. 3500. Disse tallene viser en god progresjon, men det er samtidig svært mye igjen å registrere. Vi vet ikke hvor mange krigsseilere det blir til slutt, men det totale antallet vil trolig overstige 40 000. Det publiseres også annet type innhold i Krigsseilerregisteret. 25 temaartikler og temasider lagt ut på nettsidene og 122 søkbare utgaver av tidsskriftet «Krigsseileren» er digitalisert og publisert.

Krigsseilerne Jan Ørner (t.v) Aksel Remøe (skjult) og Peter Henry Hide åpnet Krigsseilerregisteret.no offisielt 19. januar 2016

Statistikk over antall besøkende på nettsiden viser 55 328 besøkende i 2016, med 6 1/2 minutt besøkstid i snitt. Videre var det 650 dokumenterte publikumshenvendelser i 2016 til Norsk senter for krigsseilerhistorie/ Krigsseilerregisteret. Svært mange av henvendelsene har inkludert en takk over at hittil ukjent historie gjøres kjent gjennom Krigsseilerregisteret.

	Totalt	2016	2015
Antall registrerte krigsseilere	14 300	8 300	6 000
Antall registrerte skip	3 500	1 143	2 357
Antall besøkende på nettsiden	55 328	55 328	
Publikumshenvendelser	800	650	150
Antall følgere på Facebook		4 700	3 600

SOSIALE MEDIER

Sosiale medier brukes også aktivt til å formidle krigsseilernes historie. Facebook-siden «Krigsseilerne» hadde ca. 4 700 «følgere» ved utgangen av 2016. Det mest sette innlegget her nådde ca. 40 000 personer. Videre kan arbeidet med Krigsseilerregisteret følges tett gjennom en egen blogg: krigsseilerblogg.wordpress.com. Spesielt de frivillige som jobber på forskjellige steder i landet, får via denne bloggen god informasjon om arbeidet som utføres rundt registeret.

DOKUMENTASJON

Fra høsten 2016 har en ansatt i 60 % stilling som dokumentasjonsansvarlig hatt ansvaret for innsamling, arkivering og formidling av private arkiver og annen dokumentasjon om krigsseilere. I 2016 er opprettelsen av et fysisk krigsseilerarkiv startet, og per 1. januar 2017 består dette arkivet av dokumentasjon fra 13 ulike krigsseilere, hvorav mye unikt materiale som brev og dagbøker etter krigsseilere. Det fysiske krigsseilerarkivet vil også ta imot annet materiale som på ulike måter dokumenterer krigsseilernes historie, inkludert film og foto.

I løpet av 2016 er det etablert rutiner og et mottaksapparat for å systematisk registrere innkommet materiale og spørsmål som kommer inn, via e-poster, Krigsseilerregisteret, Facebook, telefon eller fysisk oppmøte.

Med målsetting om at publikum lettere skal bli kjent med dokumentasjonen, er muligheten for å koble krigsseilerarkivet til en internasjonal portal blitt utredet, men ennå ikke konkludert eller finansiert.

INTERNASJONALISERING

I Krigsseilerregisteret registreres også utenlandske sjøfolk på norske skip. Internasjonale perspektiver og kontakt er viktig for utviklingen av senteret og gjelder ikke bare i forskningen. Ansatte har holdt foredrag ved Universitetet i Caen, det maritime museet i Hong Kong og ved det Nasjonale Militærmuseum i Nederland, i Soesterberg.

REGIONALT SAMARBEID

Takket være tett og godt samarbeid i regionen er Agder i ferd med å bli et sterkt nasjonalt tyngdepunkt i både forskning, dokumentasjon og formidling av krigsseilernes historie. Samarbeidet med Lillesand Sjømannsforening har vært helt avgjørende i arbeidet med Krigsseilerregisteret. D/S Hestmanden skal bli landets krigsseilermuseum, og i 2016 har Norsk senter for krigsseilerhistorie bistått med råd i Vest-Agdermuseet (VAM) sitt arbeid med å lage utstilling om bord. Vi har i den forbindelse stilt Krigsseilerregisteret til fri rådighet til formidling om bord på skipet. I oktober 2016 samarbeidet også Norsk senter for krigsseilerhistorie med Agder Historielag og VAM om et større historiearrangement om krigsseilerne på Bredalsholmen.

SAMLING FOR KRIGSSEILERE – OG STATSMINISTEREN

27. oktober 2016 ble alle krigsseilere invitert til en samling ved Norsk maritimt museum. Norsk senter for krigsseilerhistorie var arrangør, sammen med sjømannsforeninger og støttespiller Hans Herman Horn. Så mange som 22 krigsseilere møtte fram, hvorav tre fra USA og en fra Storbritannia.

Høydepunktet var da statsminister Erna Solberg takket hver og en av krigsseilerne, både personlig og gjennom sin tale til forsamlingen. Statsministeren takket krigsseilerne for den viktige innsatsen de hadde gjort under krigen og beklagde den dårlige behandlingen de hadde fått etterpå. Videre sa hun: «Jeg vil gjerne få takke Stiftelsen Arkivet for den formidable jobben dere gjør for å avdekke, dokumentere og formidle krigsseilernes historie i samarbeid med sjømannsforeningene og bidragsytere over hele landet.»

Statsminister Erna Solberg takker de 22 fremøtte krigsseilerne for deres innsats, under tilstelningen 27. oktober 2016.

PLATTFORM

- NORSK INSTITUTT FOR FOREBYGGING AV RADIKALISERING OG VOLDELIG EKSTREMISME

Plattform jobber Agder politidistrikt, KS Agder, 30 Agder kommuner og Stiftelsen Arkivet sammen for å forebygge radikaliserings, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme. Plattform ble offisielt åpnet 9. juni 2016, og med det startet et koordinert arbeid mot radikalisering.

Arbeidet og tiltakene bygger på de fire pilarene dokumentasjon, forskning, formidling og forebygging.

Noen eksempler blant mange tiltak som er gjennomført i 2016:

- ▶ Analyse og kartlegging av aktuelle forebyggende tiltak i 30 kommuner på Sørlandet.
- ▶ Oppstart av ulike følgeforskningsprosjekt i samarbeid med UiA, Agderforskning, RVTS, KUP og kommuner i begge Agder-fylkene.
- ▶ Felles strategi for gjennomføring av tiltak i samarbeid med de 30 kommuner i Agderfylkene.
- ▶ Arendalsuka: «Kan vi frykte parallelsamfunn», panel med Laila Bokhari Statssekretær UD, Thomas Hegghammer Forsker FFI, Tormod Stavnes UDI, Fauzia Hashi NAV, Rose Olsen Agder Politidistrikt
- ▶ Film/dokumentar for førstelinjetjenesten som belyser prosessen inn og ut av radikalisering. Filmen brukes i lukkede fora og personen i filmen er også med i et nasjonalt forskningsprosjekt.
- ▶ Plattform har utviklet kommunikasjonskanaler som face book og plattform.no for å øke kompetansen lokalt og kommunisere tydelig med våre omgivelser.

Statssekretær Ove Vanebo (Justisdepartementet) erklærer Plattform sitt oppdrag for offisielt åpnet.

BOOKS DISCOVERED ONCE AGAIN

Stiftelsen Arkivet har deltatt i et EØS-samarbeid med Nasjonalbiblioteket i Tsjekkia. Gjennom prosjektet «Books discovered once again» ble forbudte, sensurerte og beslaglagte bøker, som havnet i Tsjekkia under krigen, trukket fram i lyset igjen. Prosjektet skulle opprinnelig avsluttes i april 2016, men ble forlenget med friske EØS-midler til april 2017. Gjennom prosjektet har Stiftelsen Arkivet blant annet laget en virtuell utstilling som forteller hva som skjedde med litteratur i Europa og Norge under krigen. Det er også blitt avholdt konferanser med både norske og internasjonale foredragsholdere i Kristiansand og Praha. Stiftelsen Arkivet har gjennom EØS-samarbeidet vært en europeisk stemme. Samtidig har prosjektet markert Stiftelsen Arkivet som en spesialist på feltet sensur og litteratur. Dette er en tematikk som er like viktig i dag som under andre verdenskrig. «Beslaglagte ord» var dermed også tema for Årsskriftet «Nytt Blikk 2016».

Bildet er fra forestillingen «Engagement» som ble framført av Elisabeth Matheson under EØS-konferansen «Litteratur, sensur og krigen» i mars 2016.

BIBLIOTEKET

Fagbiblioteket består av en betydelig boksamling innen senterets fagområder med hovedvekt på lokal okkupasjonshistorie. Fagbiblioteket er et tilbud for Stiftelsen Arkivets ansatte og frivillige, samt for besøkende som er interessert i historien om andre verdenskrig.

Biblioteket har én ansatt i 40 % stilling, samt to frivillige. Samlingen i biblioteket er bygget opp siden stiftelsens opprettelse med hjelp av ansatte og frivillige, og med gaver fra venner av Arkivet. Pr. 31. desember 2016 hadde biblioteket 4 761 titler i samlingen totalt. Dette er bøker, tidsskrift, filmer og annet. I tillegg til titler i samlingen, har biblioteket også en stor samling med lokale aviser fra krigsårene. Som en del av det totale byggeprosjektet er biblioteket flyttet ned til 1.etasje. Større lokaler og nærhet til inngangspartiet i nybygget legger til rette for økt publikumsbruk av biblioteket.

MUSIKKSPILL/TEATER/ KUNST/ANDRE AKTIVITETER

MARKERING LINDESNES FYR

Den 21. oktober 1942 ble det tyske transportskipet M/S Palatia senket av et britisk Hampden-fly like utenfor Lindesnes fyr. Nærmere 1 000 mennesker omkom i denne katastrofen. 21. oktober hvert år avholdes derfor en minnemarkering ved Pax-monumentet som ble avduket av Kong Harald i 1997. Lindesnes Fyrmuseum og Stiftelsen Arkivet var sammen om markeringen også i 2016.

MAJORENS SØNN

Filmen med arbeidstittelen «Majorens sønn» blir en nær fortelling om forholdet mellom far og sønn, major Arne Laudal og Lasse. Filmen starter natten da de to ble pågrepet av Rudolf Kerner i sitt hjem på Øvre Stray. Filmen vil følge hendelsesløpet frem til major Arne Laudal og hans menn blir henrettet på Trandum 9. mai 1944. I forbindelse med transporten fra Grini til Trandum ble det planlagt en aksjon for å frigjøre de seks dødsdømte. Denne aksjonen vil bli sentral i filmen som blir laget. Filmen vil ellers berøre Lasse Laudals livsløp på flere områder. Blant annet hans militære pionerkarriere som første sjef for Hærens Fallskjermjegerskole og Hærens Jegerkompani. Også Lasses liv som frivillig omviser og formidler på Stiftelsen Arkivet er verdsatt i filmen. Filmen, som nå langt på vei er fullfinansiert, vil bli en dokumentar på ca 30 minutter. Det vil i tillegg klippes en kort variant som er beregnet til bruk i undervisning. Målet er at filmen skal være ferdig til åpningen av nytt bygg i januar 2018.

TEATERFORESTILLINGEN OM PETER

Peter Praefcke engasjerer seg for tiden som omviser, oversetter og vaktmester på «Stiftelsen Arkivet». Han er født i Tyskland i begynnelsen av hitlertiden, gjennomlevde andre verdenskrig og emigrerte til Norge på 1960 tallet. Filmen vil handle om hvordan det var å vokse opp i hitlertyskland og som barn bli fanget av Hitlers strategi og vilje. Peter deler sin historie som han selv etter så mange år oppsummerer med ordene: «Så galt var det og så dypt sitter det».

I samarbeid med Kildens teatersjef er arbeidet nå i gang for at forestillingen skal bli klar til åpningen av nybygget januar 2018.

ARENDALSUKA

Stiftelsen Arkivet deltok for første gang aktivt på Arendalsuka i 2016. Foruten debattmøtet i regi av Plattform hadde Stiftelsen Arkivet en betjent informasjonsstand gjennom hele uka. Både ansatte og frivillige betjente standen.

FASTE ARRANGEMENTER

RUSSERFANGENES DAG - 5. MAI

Hvert år den 5. mai minnes de over 50 sovjetiske krigsfangene som ble henrettet i Kristiansand under krigen. Tre dager før freden i 1945 ble tre russiske krigsfanger henrettet. Pensjonert fylkesmann og forsvarsmann Hjalmar I. Sunde holdt dagens tale i 2016 og la ned krans ved minnesmerket ved Grønn slette, Jegersberg. Den russiske ambassade var som vanlig representert, og elever fra Prestehøyskolen la også i år ned blomster. Einar Svendsen har vært en drivkraft bak dette arrangementet. Ved en lunsjtilstelning 1. juli hos Kristiansands ordfører ble han tildelt medaljen «fortjenesten for å bevare minnet om de falne forsvarerne av fedrelandet» fra den russiske ambassaden.

8. MAI FEIRING

Søndag 8. mai ble frigjøringsdagen markert på Arkivet. Styreleder Dagrun Eriksen holdt tale og la ned krans til minne om de 162 personer fra Agder som døde i fangenskap under andre verdenskrig. Etter markeringen var det omvisning i den nye utstillingen «Brennpunkt Arkivet».

MOTSTANDSKAMPENS DAG – 9. MAI

Motstandskampens dag markeres hvert år, henholdsvis i to kommuner i Aust-Agder og to kommuner i Vest-Agder. I 2016 ble dagen markert i Valle og Bykle kommuner. Begge steder var det lagmann Hanne Sophie Greve som holdt minnetale og la ned krans. Skoleelever og musikkorps deltok sammen med spesielt inviterte veteraner. Ordførerne var til stede og åpnet markeringen i begge kommuner.

KRIGSSEILERNES DAG – 10. MAI

For trettende året på rad ble krigsseilernes dag arrangert. Målet er å sette fokus på Krigsseilernes innsats under 2. verdenskrig og den betydning innsatsen fikk for krigens utvikling. En fullsatt sal fikk en særlig orientering om arbeidet til Norsk senter for krigsseilerhistorie. Samtale mellom krigsseiler Kåre Aarseth (93) og Harald Sødal var et høydepunkt. Oddbjørn Eikestøl holdt et foredrag om fire sønegutter overført fra Søgne til Sunderland i en liten båt i 1941. Direktør i Vest-Agder-museene John Olsen informerte om siste nytt fra Hestmanden, mens leder i Krigsseilernes Minneforening avsluttet med siste nytt fra foreningen. I god tradisjon ble arrangementet avsluttet med allsangen «We'll meet again».

Einar Svendsen får takk fra den russiske ambassaden for å bevare minnet om de falne forsvarerne av fedrelandet. Foto: Fædrelandsvennen

CITIES FOR LIFE – 30. NOVEMBER

«Cities for life» er en årlig aksjonsdag i et verdensomspennende nettverk av byer som jobber mot dødsstraff. Ett av byens signalbygg skal flombelyses. Kristiansand kommune gav i 2005 oppdraget til Stiftelsen Arkivet. I år ble det for første gang valgt blå farge på lyset. Dette er fargen som er benyttet i flere av de 1 850 byene i 90 forskjellige land som markerer «Cities for life». Selve programmet, som ble ledet av Gunvor Andresen fra FN-sambandet, besto i en oppsummering av «Dødsstraffåret» 2016 ved Marthine Tronvoll-Jørgensen, Amnesty Internasjonal og en samtale mellom professor Paul Leer-Salvesen og forskningsleder Kjetil Grødum fra Arkivet. Lyssettingen av bygget ble filmet med drone og er lagt ut i Fædrelandsvennens nettavis og ble vist i på NRK Sørlandssendingen og Dagsrevyen. Kristiansand kommune innvilget støtte til den ekstra lyssettingen. Arrangementet er et godt eksempel på samarbeid mellom Stiftelsen Arkivet, FN-sambandet Sør, Amnesty Internasjonal og Vest-Agder Røde Kors.

Arkivbygningen lysert i blått under markeringen av «Cities for life».

TIRSDAG PÅ ARKIVET

Hver første tirsdag i måneden er det foredrag med en forfatter av en aktuell bok knyttet til Arkivets formål. Tirsdagsforedragene skal skape debatt om sentrale spørsmål i vår tid gjennom formidling av ny kunnskap og nye tolkninger av historien. Tirsdag på Arkivet hadde 401 besøkende i 2016. Ved foredragene til Hans Fredrik Dahl «Quislings nettverk» og Berit Nøkleby «Hitlers Norge var det spesielt mange besøkende.

OPPUSSING OG NYBYGG

Av ulike tekniske og praktiske årsaker er det totale byggeprosjektet delt i to, ombygging og oppussing av eksisterende lokaler og nybygg. Styret har delegert beslutningsmyndighet til en styringsgruppe ledet av styreleder. I tillegg har prosjektet en egen byggekomite. I begge grupper sitter ansatte og personer med relevant fagkompetanse. Prosjektet engasjerte arkitekt som tegnet både den innvendige ombygging av Arkivbygningen og nybygget.

Arkitektens bearbejdede grunnlag for «Nybygg» lå til grunn for en tilbudsinnbydelse som resulterte i at kontrakt for totalentreprise ble inngått med HSH Entreprenør, Kristiansand 29. november 2016. Kontrakten forutsetter at bygget står ferdig 1. desember 2017.

Oppussingen av Arkivbygningen ble ferdigstilt på sensommeren. Resultatet har blant annet gitt flere møte- og undervisningsrom og kontorer. Så langt tyder alt på at hele prosjektet holder seg innenfor kostnadsrammen på kr 30 millioner. Momsspørsmålet tilknyttet byggeprosjektet er avklart etter mye arbeid.

ARKIVETS VENNEFORENING

Venneforeningen har ansvar for omvisning i Gestapo-kjelleren koordinert med undervisningsleder, på søndager og ved gruppebesøk. Av totalt 6 662 besøkende i kjelleren fikk 3 745 elever omvisning ved Venneforeningen og undervisning i etterkant. I tillegg har 3 522 deltatt på andre undervisningsopplegg hvor flere av omviserne har bidratt ved prosjektoppgaver for elever i videregående skole og gjennom den kulturelle skolesekken. Medlemmer av Arkivets Venneforening bidro praktisk under Holocaustmarkeringen i 2016.

5. mai 2016 var Venneforeningen ansvarlig for markering av Russerfangenes dag på Agder.

9. mai 2016 var Venneforeningen med å markere Motstandskampens dag i Valle og Bykle kommune. Markeringen hadde stor oppslutning begge steder.

2.-5. juni deltok omvisere og andre frivillige ved Arkivet på tur til Danmark med besøk til kanonen i Hanstholm, Besættelsesmuseum i Århus, Utstillingen «Motstand» i Esbjerg museum og «Atlantehavsvollen på Fanø.

I månedsskiftet august/september dro Venneforeningen på medlemstur til Skottland og England. Turdeltakerne fikk oppleve en spennende tur til Aviemore, hvor Kompani Linge lå og trente før sine raid i Norge. De fikk videre oppleve tattoo på Edinburgh Castle, guidet tur i Edinburgh sentrum, før de kjørte videre til Liverpool. I Liverpool ble de tatt imot av representanter fra Nordic Church som ga en interessant spasertur langs dokkene og som ble avsluttet med minnestund ved minnesmerket over falne sjøfolk. Etter dette dro deltakerne videre til London. På veien besøkte de Bletchly Park, hvor filmen «The Imitation Game» ble spilt inn i 2014. For øvrig fikk turdeltakerne oppleve War Room Museum, The Strand, Fleet Street, St. Pauls Cathedral, Westminster og War Imperial Museum. Alt fortreffelig guidet av Jan Erik Mustad. Hver første mandag i måneden avholdes det fast møte for omviserne og andre frivillige på huset hvor blant annet omvisningen for skoleelever koordineres med undervisningsleder. Pr 31.12.16 har Arkivets Venneforening 537 medlemmer, herav 124 livstidsmedlemmer Venneforeningens innsats på huset i 2016 anslås å utgjøre ca 5 årsverk.

Leder for Arkivets Venneforening Tor Hultmann holder tale ved minnesmerket for Kompani Linge i Aviemore/ Skottland.

PUBLIKASJONER

I 2016 utga Stiftelsen Arkivet ett tidsskrift

NYTT BLIKK 2016 – ÅRSSKRIFT FRA STIFTELSEN ARKIVET

Nytt Blikk er Stiftelsen arkivet årlige utgivelse. Tema for *Nytt Blikk* 2016 var «Beslaglagte ord». Utgivelsen tok for seg hvordan nazistenes totalitære regime, med sensur og beslagleggelse av bøker og skrifter, fremdeles blir brukt i europeiske land. Med utgangspunkt i EØS-prosjektet «Books discovered once again» ble situasjonen for det skrevne ord i Norge og Europa beskrevet. Av til sammen 10 bidrag var fire fra interne bidragsytere. Dermed ble målet om intern deltakelse i handlingsplanen for 2016 oppnådd.

Tekster publisert av Stiftelsen Arkivets ansatte i 2016:

Artikler i tidsskrift/antologi

- ▶ Gro Kvanvig. «Beslagleggelse, sensur og tapre bibliotekarer. Om norske bibliotek under andre verdenskrig», i *Nytt blikk: Beslaglagte Ord. Stiftelsen Arkivet* (2016).
- ▶ Thomas Hagen. «Mellom nazistisk justis og hverdagsmotstand: film- og kinosensur i Norge under andre verdenskrig», i *Nytt blikk: Beslaglagte Ord. Stiftelsen Arkivet* (2016).
- ▶ Kjetil Grørdum. «Sensur i totalitære samfunn», i *Nytt Blikk: Beslaglagte Ord. Stiftelsen Arkivet* (2016).
- ▶ Mirjam Kristensen. «Beslaglagte bøker under andre verdenskrig. Tre mikrohistorier om ofre, overgripere og befriere», i *Nytt blikk: Beslaglagte Ord. Stiftelsen Arkivet* (2016).
- ▶ Bjørn Tore Rosendahl. «Seafarers' opposition of in times of total war», paper innlevert i forkant av konferansen ved Universitetet i Caen mars 2016.
- ▶ Simen Zernichow. «I motstand for friheten: En beretning om en lillesandsmann sitt illegale arbeide som skulle føre ham i omfattende tysk fangenskap og ende med deltagelse i frigjøringen av Justøya i 1945». i «Det var en gang». Vestre Moland og Lillesand historielag. Årsskrift nr. 15 (2016-2017).
- ▶ Simen Zernichow. «Det tyske krigsforlis som ble ignorert? Militæret i Kristiansand og de politiske myndighetenes tolkning av varslene fra Lillesand om en nært forestående invasjon etter torpederingen av DS Rio de Janeiro 8. april 1940», i «Det var en gang». Vestre Moland og Lillesand historielag. Årsskrift nr. 15 (2016-2017).

Kronikker/innlegg

- ▶ Thomas Hagen. «Kino som demokratisk kampsport», i *Agderposten* 25.11.2016
- ▶ Thomas Hagen. «Om myter og virkelighet», kronikk i *Agderposten* 6.7.2016 (også publisert i *Avisen Agder*)
- ▶ Thomas Hagen. «Om bløff og historie», kronikk i *Fædrelandsvennen* 10.6.2016
- ▶ Audun Myhre. «Krig mot terror eller kamp mot terrorisme», i *Agderposten* 8.6.2016
- ▶ Audun Myhre «Skal frykten fange oss?», *Fædrelandsvennen* 23.12.2016
- ▶ Audun Myhre «Kort tilsvar til Magne Haugland», *Fædrelandsvennen* 27.9.2016

Stabens ansatte har holdt flere foredrag og deltatt i seminardiskusjoner. En oversikt kan du finne ved å gå inn på www.stiftelsen-arkivet.no/styret/arsrapport2016

REGN
SKAP / 2016

ÅRSBERETNING 2016

STIFTELSEN ARKIVET

VIRKSOMHETENS ART. Rådsmøtet vedtok i sitt møte 8.mai enstemmig en innholdsmessig justering av stiftelsens formål. «Konfliktløsning» ble erstattet med at stiftelsen skal «vere eit utdanningssenter for framtidsetta fredsarbeid, basert på demokrati, fridom og menneskeverd». Med denne endringen har tre begrep som har ligget til grunn for Stiftelsens arbeid helt fra begynnelsen, også funnet sin naturlige plass i formålsparagrafen. «Demokrati, frihet og menneskeverd» utfordrer og legger føringer for virksomheten ved Stiftelsen Arkivet.

For Stiftelsen Arkivet har 2016 på mange vis stått i utviklingens tegn. Dette omtales i en egen årsrapport. Stiftelsen Arkivet holder til i det tidligere statsarkivet i Kristiansand som under andre verdenskrig var hovedkvarter for Gestapo på Sørlandet. I nazistenes tjeneste ble bygningen et symbol for tortur og menneskeforakt. I dag er huset fylt med aktivitet som skal bidra til et samfunn med *større rom for menneskeverd*, basert på frihet og demokrati.

Helt fra åpningen i 2001 har utstillingen i husets kjelleretasje vært sentral i formidlingen av krigshistorien og forståelsen av å bygge et samfunn basert på enkeltmenneskets ukrenkelige verdi. Virksomheten er under stadig endring og utvidelse. Forsknings- og dokumentasjonsarbeidet har blant annet resultert i etableringen av «Norsk senter for krigsseilerhistorie» og «Plattform – norsk institutt for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme». Krigsseilerne spilte en avgjørende rolle i kampen mot nazismen. Deres historie blir nå tatt vare på gjennom et systematisk faglig arbeid. «Plattform» er en positiv motkraft til de krefter som vil undergrave frihet og demokrati.

Utviklingen ved Stiftelsen Arkivet kjennetegnes ved evne til, basert på historien, å møte dagens samfunnsutfordringer knyttet til menneskeverd, demokrati og rettsstat. Staben innehar bred kompetanse innen forskning, kulturvirksomhet, undervisning og prosjektarbeid. Sammen med mange frivillige medarbeidere gjør dette Stiftelsen Arkivet til en samfunnsaktør som utvikler, formidler og anvender kunnskap som skaper *større rom for menneskeverd*.

Formålet i vedtektene er todelt, men er likevel bundet sammen. På den ene siden skal selve bygningen forvaltes og brukes til formidling av okkupasjons- og krigshistorien. Samtidig skal det drives et framtidig fredsarbeid basert på forskning, dokumentasjon og undervisning. I dagens kontekst betyr det forebygging av antidemokratiske holdninger og voldelig ekstremisme samt bidrag til at alle som er i kontakt med stiftelsen, erfarer verdien av demokrati, frihet og menneskeverd.

I overkant av 2/3 av driftsbudsjettet kommer fra bevilgningen over statsbudsjettet. Kunnskapsdepartementet forventer at stiftelsen driver et informasjons- og dokumentasjonssenter om krigshistorien, folkeretten og menneskerettighetene med et særlig oppdrag å medvirke til et godt opplæringstilbud om fred og menneskerettigheter for barn og unge. Opplæringstilbudet ivaretas gjennom omvisning og undervisning ved besøk av skoleklasser på Arkivet og opplegg ute i skolene blant annet gjennom den kulturelle skolesekken.

Fortsatt drift:

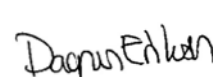
Årsregnskapet viser et overskudd på kr 809,- for 2016. Overskuddet blir avsatt til annen egenkapital. Stiftelsen har god egenkapital og har lav risiko i driften. Forutsetningen for fortsatt drift er tilstede og årsregnskapet bygger på dette.

ARBEIDSMILJØ/YTRE MILJØ. Stiftelsen Arkivet hadde for 2016 et totalt sykefravær på 0,74 % fordelt på 15,3 årsverk. I 2016 har stiftelsen inngått tariffavtale. Ansatte i virksomheten har ikke vært utsatt for ulykker eller fysiske skader. Stiftelsens virksomhet forurenser ikke ytre miljø. Stiftelsen Arkivet er miljøsertifisert gjennom stiftelsen Miljøfyrtårn. Som del av dette deltok staben i sykle til jobb aksjonen «Jeg kjører grønt» og fikk andre plass.

LIKESTILLING. Stiftelsen Arkivet vil i tråd med de offentlige retningslinjer og intensjoner om likestilling arbeide for å oppnå ønskede mål resultater. Pr. dags dato er 18 ansatte 13 menn og 5 kvinner ved Stiftelsen Arkivet. Pr. 31.12 er 6 av 9 faste representanter til styret og 10 av Rådets 22 faste representanter kvinner.

ANDRE FORHOLD. Det er inngått kontrakt med entreprenør om nybygg og arbeidet er igangsatt. Mer informasjon om finansiering av nybygget står i notene i årsregnskapet. Det er etter det styret kjenner til ikke inntrådt forhold etter regnskapsårets utgang som har betydning for stiftelsens stilling og resultat.

Kristiansand, 09.02.2017

Dagrun Eriksen
styremedlem

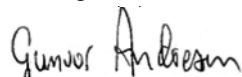
Stein Christian Salvesen
styremedlem

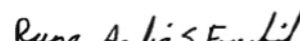
Birgit Attestog
nestleder

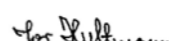
Ingrid Wisløff Jæger
styremedlem

Gunvor Andresen
styremedlem

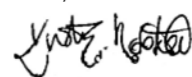
Rune André S. Frustøl
styremedlem

Tor Hultmann
styremedlem

Gro Bråten
styremedlem

Kristin Eidet Robstad
styremedlem

Audun Myhre
Direktør

RESULTATREGNSKAP

	Note	2016	2015
DRIFTSINNEKTER OG DRIFTSKOSTNADER			
Driftsinntekter	1, 2	17 294 864	14 641 694
Sum driftsinntekter		17 294 864	14 641 694
DRIFTSKOSTNADER			
Varekostnad		300 278	379 364
Lønnskostnad	1, 3, 6	10 160 906	8 977 238
Avskrivning på varige driftsmidler	4	448 072	413 066
Nedskrivning av driftsmidler og immaterielle eiendeler	4	37 300	0
Annen driftskostnad	1, 3, 12	6 423 680	5 013 807
Sum driftskostnader		17 370 236	14 783 476
DRIFTSRESULTAT		-75 372	-141 782
FINANSINNEKTER OG FINANSKOSTNADER			
Annen renteinntekt	10	99 315	89 385
Annen finansinntekt		33 826	0
Annen rentekostnad		0	1 625
Annen finanskostnad		56 961	696
Resultat av finansposter		76 180	87 065
Resultat før endring av fond		809	-54 717
Resultat før endring av fond		809	-54 717
Endring fond med selvpålagte restriksjoner			
Endring fond med selvpålagte restriksjoner		0	-11 835
Sum endring fond med selvpålagte restriksjoner		0	-11 835
Årsresultat	5	809	-42 882
Overføringer			
Avsatt til annen egenkapital		809	0
Overført fra annen egenkapital		0	42 882
Sum overføringer		809	-42 882

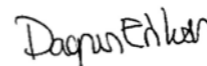
BALANSE

EIENDELER	Note	2016	2015
Anleggsmidler			
Immaterielle eiendeler			
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger o.a. fast eiendom	1, 4, 11, 12	2 025 496	1 081 700
Driftsløsøre, inventar o.a. utstyr	1, 4	297 665	153 102
Sum varige driftsmidler		2 323 161	1 234 802
FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER			
Investeringer i tilknyttet selskap	1, 9	2 500 000	2 500 000
Lån til tilknyttet selskap	10	1 017 072	1 008 000
Andre fordringer	10	900	900
Sum finansielle anleggsmidler		3 517 972	3 508 900
Sum anleggsmidler		5 841 133	4 743 702
OMLØPSMIDLER			
Lager av varer og annen beholdning	1	195 257	203 333
FORDRINGER			
Kundefordringer	1	500 461	281 703
Andre kortsiktige fordringer	13	10 963 491	122 113
Sum fordringer		11 463 952	1 403 816
INVESTERINGER			
Bankinnskudd, kontanter o.l. 1	7	8 807 550	955 667
Sum omløpsmidler		20 466 758	3 562 816
Sum eiendeler		26 307 891	8 306 518

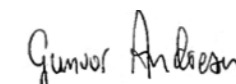
BALANSE

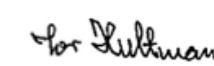
EGENKAPITAL OG GJELD	Note	2016	2015
Innskutt egenkapital			
Bunden egenkapital	5	302 000	200 000
Sum innskutt egenkapital		302 000	200 000
OPPTJENT EGENKAPITAL			
Egenkapital med selvpålagte restriksjoner	5	1 623 157	1 623 157
Annen egenkapital	5	2 702 068	2 803 259
Sum opptjent egenkapital		4 325 224	4 426 415
Sum egenkapital	5	4 627 224	4 626 415
GJELD			
Avsetning for forpliktelser			
Avsetning for forpliktelser	8	1 258 950	1 258 950
Annen langsiktig gjeld			
Offentlige tilskudd	12	14 748 357	0
Sum annen langsiktig gjeld		14 748 357	0
KORTSIKTIG GJELD			
Leverandørgjeld		541 182	249 336
Skyldig offentlige avgifter		687 271	577 392
Annen kortsiktig gjeld	2	4 444 908	1 594 424
Sum kortsiktig gjeld		5 673 360	2 421 152
Sum gjeld		21 680 667	3 680 102
Sum egenkapital og gjeld		26 307 891	8 306 518

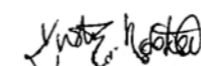
Kristiansand, 09.02.2017
Styret i Stiftelsen Arkivet

Dagrun Eriksen
styreleder

Birgit Attéstog
nestleder

Gunvor Andresen
styremedlem

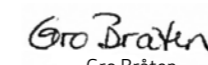

Tor Hultmann
styremedlem

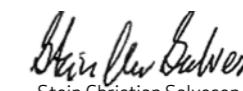

Kristin Eidet Robstad
styremedlem

Audun Myhre
Direktør

Ingrid Wisløff Jæger
styremedlem

Rune André Sørtveit Frustøl
styremedlem

Gro Bråten
styremedlem

Stein Christian Salvesen
styremedlem

NOTE 1 REGNSKAPSPRINSIPPER

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk. Det er utarbeidet etter norske regnskapsstandarder. Stiftelsen har videre fulgt opp relevante bestemmelser i Foreløpig regnskapsstandard for ideelle organisasjoner utarbeidet av Norsk Regnskaps Stiftelse. De unntaksregler som gjelder for små foretak er anvendt der annet ikke er angitt i regnskapsprinsipper.

Driftsinntekter og driftskostnader. Tilskudd inntektsføres i takt med bruken av midlene. Inntekter knyttet til levering av varer og tjenester inntektsføres på leveringstidspunktet. Kostnader medtas etter sammenstillingsprinsippet, dvs. at kostnader medtas i samme periode som tilhørende inntekter inntektsføres.

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld. Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er uansett klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er analoge kriterier lagt til grunn. Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi når verdifallet forventes ikke å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Omløpsmidler vurderes til laveste av

anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Enkelte poster er vurdert etter andre regler. Postene det gjelder vil være blant de postene som omhandles nedenfor.

Varige driftsmidler. Varige driftsmidler avskrives over forventet økonomisk levetid. Avskrivningene er som hovedregel fordelt lineært over antatt økonomisk levetid.

Aksjer og andeler i tilknyttet selskap. Investeringer i tilknyttet selskap er balanseført til anskaffelseskost. Investeringene blir nedskrevet til virkelig verdi dersom verdifallet ikke er forbigående.

Varer. Varer er vurdert til det laveste av gjennomsnittlig anskaffelseskost og netto salgsverdi.

Fordringer. Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

Pensjoner. Pensjonsordninger finansiert via sikrede ordninger er ikke balanseført. Forpliktelsen er ikke balanseført. Pensjonspremien anses i disse tilfeller som pensjonskostnad og klassifiseres sammen med lønnskostnader.

NOTE 2 DRIFTSINNTEKTER

Driftsinntekter består av	2016	2015
Inntekt omvisning og bevertning	220 523	149 634
Salg bøker, dvd, O.l	81 876	295 577
Salg av tjenester	134 587	309 069
Sum salgsinntekter	436 985	754 280
Inntekter husleie og lokalleie	32 960	354 024
Viderefakturering	21 762	403 515
Sum leie og viderefakturering	54 722	757 539
Statlige driftstilskudd - Undervisningsdep. Kap.255	11 122 000	8 768 000
Statlige driftstilskudd - Norsk kulturråd	0	10 000
Fylkeskommunale driftstilskudd Vest-Agder	338 000	329 000
Fylkeskommunale driftstilskudd Aust-Agder	140 000	136 000
Driftstilskudd fra Kristiansand Kommune	441 000	430 000
Driftstilskudd fra andre kommunene i Agder	234 000	212 500
Tilskudd til renovering	751 643	0
Tilskudd til utstilling	663 441	0
Prosjektstøtte til Krigsseilere	651 210	1 163 931
Prosjektstøtte EØS	832 983	1 059 027
Andre tilskudd prosjekt	1 129 693	233 202
Merverdikompensasjon	499 187	721 612
Sum inntektsførte tilskudd	16 803 157	13 063 272
Gaver og sponsorinntekter	0	51 837
Annen driftsinntekt	0	14 766
Sum andre driftsinntekter	0	66 603
Sum driftsinntekter	17 294 864	14 641 694

Annen kortsiktig gjeld. Prosjektmidler som er mottatt som forskuddsbetaling, og skal benyttes og inntektsføres i 2017 pr 31.12. 2016 er kr 2 402 814 . Beløpet inngår i annen kortsiktig gjeld. Innsamlet gaver til å utvikle Krigsseilerregisteret og som ikke er benyttet i 2016, er på kr 1 037 730 og inngår i annen kortsiktig gjeld.

NOTE 3 LØNSKOSTNADER, ANTALL ANSATTE, GODTGJØRELSER, PENSJON M.M.

LØNSKOSTNADER	2016	2015
Lønninger	7 705 905	6 898 226
Arbeidsgiveravgift	1 231 632	1 094 137
Pensjonskostnader	964 860	809 515
Andre ytelser	258 509	175 360
Sum	10 160 906	8 977 238

Gjennomsnittlig antall årsverk: 15,6

YTELSER TIL LEDEDE PERSONER	Daglig leder	Styre
Lønn	858 489	69 000
Pensjonsutgifter	77 264	
Annen godtgjørelse	27 558	

Pensjon. Stiftelsen er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Stiftelsen har ytelsesbasert pensjonsforsikring i KLP, se note 6. Stiftelsens pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

Revisor. Kostnadsført revisjonshonorar i 2016 utgjør kr 26 875 inkl mva. I tillegg kommer honorar for andre tjenester med kr 69 839 som inkl teknisk utarbeidelse for offentlig årsregnskap og noter og revisorattestasjon moms kompensasjon med kr 32 700.

NOTE 4 ANLEGGSMIDLER

	Bygninger og tomter	Driftsløsøre, inventar o.l.	Nybygg under oppføring	Sum
Anskaffelseskost pr. 01.01.16	11 588 077	1 335 789	50 000	12 973 866
+ Tilgang kjøpte anleggsmidler		197 835	1 375 896	1 573 732
= Anskaffelseskost 31.12.2016	11 588 077	1 533 624	1 425 896	14 547 597
Akkumulerte avskrivninger 31.12.2016	10 951 177	1 235 959		12 187 136
+ Akkumulerte nedskrivninger 31.12.16	37 300			37 300
= Av- og nedskrivninger pr. 31.12.16	10 988 477	1 235 959	0	12 224 436
= Bokført verdi 31.12.2016	599 600	297 665	1 425 896	2 323 161
Årets ordinære avskrivninger	394 800	53 272		448 072
Årets nedskrivninger	37 300			37 300
Økonomisk levetid	10-30 år	5 år		

NOTE 5 EGENKAPITAL

	Grunnkapital	Egenkapital m. selv-pålagte restriksjoner	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Pr. 31.12.2015	200 000	1 623 157	2 803 259	4 626 415
Pr. 01.01.2016	200 000	1 623 157	2 803 259	4 626 415
Overføres iht vedtekter*	102 000	0	- 102 000	0
Årets resultat			809	809
Pr 31.12.2016	302 000	1 623 157	2 702 068	4 627 224

NOTE 6 PENSJONSKOSTNADER OG – FORPLIKTELSER

Stiftelsen har pensjonsordning som omfatter i alt 17 personer. Ordningen gir rett til definerte fremtidige ytelser. Disse er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår, lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder og størrelsen på ytelsene fra folketrygden. Den kollektive pensjonsavtalen er finansiert ved fondsoppbygging organisert i KLP. Denne finansieres over selskapets drift. Forpliktelsen er ikke balanseført.

	2016	2015
Årets pensjonspremie, som er kostnadsført	1 075 255	895 508
Andel av oppsamlet egenkapitaltilskudd 31.12.*	190 833	246 341
Årets innbetaling til egenkapitalinnskudd, er kostnadsført i 2016	23 699	20 506
Saldo premiefond 31.12.*	1 073 624	714 804
Avkastning på pensjonspremierfond *	25 832	24 483

Beregnete pensjonsforpliktelser før arbeidsgiveravgift pr 31.12.

	215 419	2 192 222
--	---------	-----------

Økonomiske forutsetninger:	2016	2015
Diskonteringsrente	4%	4%
Forventet lønnsregulering/pensjonsøkning/G-regulering	2,97%	2,97%
Forventet avkastning på fondsmidler	4,6%	4,65%

* Beløp fra KLP for 2015 og 2014. Beløp for 2016 er ikke mottatt fra KLP. Som aktuariemessige forutsetninger for demografiske faktorer og avgang er lagt til grunn vanlig benyttede forutsetninger innen forsikring.

NOTE 7 BANKINNSKUDD

Bundet skattetrekkinnskudd bank utgjør pr 31.12. 2016 kr 356 073 og som dekker skyldig skattetrekk pr 31.12.2016.

NOTE 8 AVSETNING FOR FORPLIKTELSER

Avsetning for forpliktelser består av:

	2016	2015
Vedlikeholdsfond	-1 258 950	-1 258 950
Avsetning for forpliktelser	-1 258 950	-1 258 950

Vedlikeholdsfond er avsatt i samsvar med stiftelsens vedlikeholdsplan i samsvar med regnskapslovens § 4-1 er det avsatt kr 1 258 950 pr 31.12. 2016. Avsetningen på kr 1 258 950 representerer utsatt vedlikehold i henhold til vedlikeholdsplanen. Avsetning vil bli reversert fremover i samme forhold som vedlikeholdsarbeidet kostnadsføres.

NOTE 9 AKSJER, EGENKAPITAL OG RESLUTAT I TILKNYTTET SELSKAP

Stiftelsen eier 50% av Vesterveien 6 AS. Vesterveien 6 AS har forretningskontor i Kristiansand. Investeringen er balanseført til kostpris kr 2,5 millioner. Egenkapitalen pr 31.12.2016 er kr 4 431 066* og resultatet 2016 er underskudd på kr 143 581*.

* beløpene er ikke revisorgodkjent

NOTE 10 FORDRINGER MED FORFALL SENERE ETT ÅR

	2016	2015
Lån til tilknyttet selskap*	1 017 072	1 008 000
Dyviks Minnefond	900	900
Sum langsiktige fordringer	0	0

*Herav 0,9 % rente kr 9 072 for året 2016. Lånet er ikke pantesikret.

NOTE 11 BEVARINGSVERDIGE EIENDELER

Vesterveien 4, Kristiansand er bevaringsverdig eiendom og følgende klausul er tatt inn i skjøtet på eiendommen: "Bygningen er erklært verneverdig. Kjøper og fremtidige eiere forplikter seg til å legge alle tiltak som omfatter bygningens eksteriør, lesesal og trapperom frem for fylkeskonservatoren i Vest-Agder fylkeskommune, eller annen antikvarisk myndighet, for godkjenning. Denne heftelsen kan ikke avlyses uten samtykke fra Riksantikvaren."

NOTE 12 OFFENTLIGE TILSKUDD TIL NYBYGG OG RENOVERING

Stiftelsen har fått bevilget følgende tilskudd til nybygg og renovering:

*Tilskudd fra Kunnskapsdepartementet, kr 15 millioner. Tilskuddet er mottatt i 2016. Det er i 2016 kostnadsført, kr 751 643, i renovering av gammel bygningsmasse av nevnte tilskudd. *Bevilget tilskudd fra Aust-Agder Fylkeskommune, kr 2 millioner. Kr 0,5 million er mottatt i 2016 og deretter utbetales det hvert år, kr 0,5 million, i 2017, 2018 og 2019. *Bevilget tilskudd fra Vest-Agder Fylkeskommune, kr 8 millioner som utbetales med kr 4 millioner i 2018 og 2019. *Bevilget tilskudd fra Kristiansand kommune, kr 5 millioner som utbetales i 2017.

Tilskuddene inntektsføres i takt med avskrivningen av investeringen i nybygget fra og med ferdigstillelsen i desember 2017. Det er derfor ikke foretatt inntektsføring av tilskuddene i 2016. Offentlige tilskudd som er utbetalt til nybygg pr 31.12. 2016 er kr 14 748 357. Investeringer i nybygg i 2016 er kr 1 375 896, se note 4. Tilskudd som ikke er utbetalt pr 31.12.2016 er kr 14,5 millioner.

NOTE 13 KORTSIKTIG FORDRINGER

I kortsiktige fordringer er medtatt forskuddsbetaling til entreprenør vedr nybygg på kr 10 millioner. Denne er sikret i egen forsikring vedr oppføring av nybygg.

Til styret i
Stiftelsen Arkivet

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Stiftelsen Arkivet som viser et overskudd på kr 609. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvissende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonssikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av stiftelsen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår opplysning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av informasjon i årsrapporten, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjon av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kumskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og direktørs ansvar for årsregnskapet

Styret og direktør (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettvissende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Medlem av UIV Internasjonal, en sammenslutning av uavhengige revisorer og trosselskaper

Revisjonsberetning

Side 1 av 2

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til stiftelsens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å angi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonssikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til <https://www.revisorsforeningen.no/revisjonsberetninger/>

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen
Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsopdrag (ISA) 3000 «Attestasjonsopdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av stiftelsens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsikk i Norge.

Konklusjon om forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsopdrag (ISA) 3000, mener vi stiftelsen er forvaltet i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Kristiansand, 09. februar 2017

Revisorgruppen Agder AS

Randi K Kallevik
Randi K Kallevik

Statsautorisert revisor

Medlem av UIV Internasjonal, en sammenslutning av uavhengige revisorer og trosselskaper

Side 2 av 2

www.rg.no

ANSATTE I STIFTELSEN ARKIVET PR 31.12.2016

Navn

Audun Myhre
Kjetil Grødum
Riina Upsal
Tor Johannessen
Eystein Ellingsen
Georg Kristoffer Fjalsett
Bjørn Tore Rosendahl
Simen Zernichow
Saskia Klooster
Knut Flostad Thoresen
Omar Sadiq
Thomas V. H. Hagen
Stein Christian Salvesen
Gro Kvanvig
Kai Erland
Mirjam Kristensen
Stine S. Laursen

I tillegg har følgende personer vært engasjert hos Stiftelsen Arkivet i kortere eller lengre perioder:

Peter Prafckce
Randi Roland Huseth
Idunn Sem
Kjell Ove Kåvenes
Leif Wennerberg Lohne
Sylvi Moldal
Knut Nicolai Myhre
Kristina Hansen
Harald Hertzberg
Rose Olsen
Charlott-Andrea Stapnes

STYRET I STIFTELSEN ARKIVET PR 31.12.2016

Verv

Leder
Nestleder
Styremedlem
Styremedlem – representant for Kristiansand kommune
Representant for Arkivets Venneforening
Representant for Staten
Representant for Vest-Agder fylkeskommune
Representant for Aust-Agder fylkeskommune
Ansattes representant i styret
Vararepresentant for Dagrun Eriksen
1. vararepresentant for Ingrid Wisløff Jæger
2. vararepresentant for Ingrid Wisløff Jæger
Vararepresentant for Birgit Attestog
Vararepresentant for Gunvor Andresen
Vararepresentant for Tor Hultmann
Vararepresentant for Kristin Eidet Robstad
Vararepresentant for Rune Andre Sørtveit Frustøl
Vararepresentant for Gro Bråten
Vararepresentant for Stein Christian Salvesen
Direktør/Sekretær for styret

RÅDET I STIFTELSEN ARKIVET PR 31.12.2016

Navn

Robert Mood
Hanne Sophie Greve
Åse Lill Kimestad
Aud Blattmann
Karen Junker
Terje Næss
Sylfest Lomheim
Inger Turid Tonstad
Bentein Baardson
Bjørn Robstad
Arne Thomassen

Verv

Rådsleder
Rådsmedlem
Rådsmedlem
Rådsmedlem
Rådsmedlem
Rådsmedlem
Rådsmedlem
Rådsmedlem
Rådsmedlem
Rådsmedlem
Rådsmedlem

Navn

Finn Holmer-Hoven
Odd R. Jørgensen
Lasse Laudal
Arne Eilertsen
Rita Johnsen
Eva Bergh
Eva Kvelland
Anette Storeide
Mette Gundersen
Lars Erik Lyngdal

Verv

Rådsmedlem
Rådsmedlem
Rådsmedlem
Rådsmedlem
Rådsmedlem
Rådsmedlem
Rådsmedlem
Rådsmedlem
Rådsmedlem
Rådsmedlem

Stilling

Direktør
Forskningsleder/Assisterende direktør
Økonomi- og Administrasjonsleder
Leder av byggekomite, nybygg
Undervisningsleder
Formidler
Historiker/forsker – Norsk senter for krigsseilerhistorie
Prosjektkoordinator – Norsk senter for krigsseilerhistorie
Dokumentasjonsansvarlig – Norsk senter for krigsseilerhistorie
Prosjektansatt - Norsk senter for krigsseilerhistorie
Interkommunal rådgiver/Daglig leder for Plattform
Historiker/forsker
Informasjonsansvarlig
Prosjektleder
Kulturansvarlig
Bibliotekansvarlig
Kontorfullmektig

Stiftelsen Arkivet
ER FOR HISTORIEFORMIDLING OG FREDSBYGGING

Stiftelsen Arkivet
Vesterveien 4, 4616 Kristiansand

t: +47 38 10 74 00

e: kontakt@stiftelsen-arkivet.no

w: www.stiftelsen-arkivet.no